

«شرق» از نشست فصلی شورای حکام و کنفرانس خبری مدیر کل آژانس گزارش می‌دهد

دیپلماسی پنهان بین تهران و آژانس؟

شرق: از زمانی که گروسی به وین بازگشته است، با گارد باز، مواضع مثبتی را از جریان دیدارها و توافقاتش با مقامات ایران مطرح کرده است؛ هم در نشست خبری شنبه‌شب، هم در سخنرانی افتتاحیه نشست شورای حکام، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی سعی کرد نسبت به آینده خوش بین باشد.

صفحه ۲

سه‌شنبه ۱۶ اسفند ۱۴۰۱ • ۱۴ شعبان ۱۴۴۴ • ۷ مارس ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۱۳ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: بیانیه وزارت کشور درباره مسمومیت دانش‌آموزان، تیم ملی جوانان چطور به جام جهانی صعود می‌کند؟ و **یادداشت‌هایی** از اردوان امیراصلانی، علی اعطا، قادر باستانی، مسعود دانشمند

رهبر انقلاب در حاشیه مراسم روز درختکاری و با اشاره به موضوع مسمومیت دانش‌آموزان

این موضوع یک جنایت بزرگ است

مسمومیت دانش‌آموزان یک جنایت بزرگ و غیرقابل اغماض است و اگر کسانی در این ماجرا دست داشته باشند، باید به اشد مجازات برسند

گزارش تیریک را در صفحه ۲ بخوانید

گزینه مربیگری تیم ملی، بازی برده را باخت سخته «ژنرال» در آزادی

واکنش آموزش و پرورش به گزارش «شرق»

هم‌زمان با افزایش قیمت‌ها در بازار موبایل، برخی شرکت‌ها سقف و سابقه واردات موبایل را دور می‌زنند

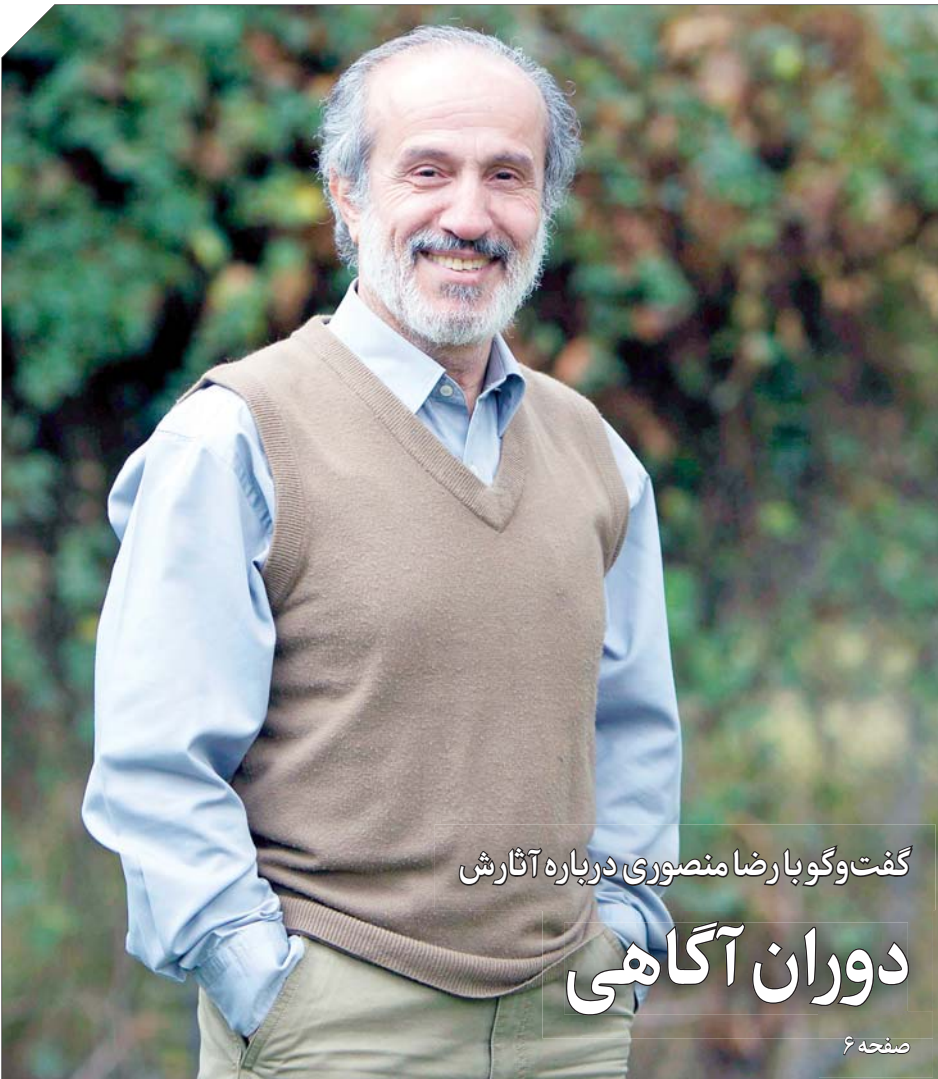
انحراف تجارت موبایل

غلامحسین میرزاصالح، تاریخ‌نگار و مترجم درگذشت

حافظه تاریخ ایران

اولین گزارش وزارت بهداشت درباره مسمومیت دانش‌آموزان اعلام شد

عامل مسمومیت ماده تحریک‌کننده استنشاقی

گفت‌وگو با رضا منصوری درباره آثارش

دوران آگاهی

صفحه ۶

سرمقاله

سفر گروسی به تهران وافق پیش‌رو

کوروش احمدی
دیپلمات پیشین

مطابق بیانیه مشترکی که بعد از سفر گروسی منتشر شد، طرفین از رسیدن به توافقاتی در دو مورد خبر دادند: ۱- «اعلام آمادگی ایران برای ارائه اطلاعات و دسترسی بیشتر» درباره سه مکان ادعایی و ۲- دادن اجازه به آژانس برای «اجرای فعالیت‌های راستی‌آزمایی و مانیتورینگ مناسب بیشتر». همچنین در بیانیه تصریح شده که جزئیات اجرایی در نشست فنی در تهران معلوم خواهد شد. گروسی در برگشت به وین از «نصب مجدد تجهیزات نظارتی نصب‌شده بعد از برجام» که می‌تواند برداشت او از «مانیتورینگ بیشتر» باشد و نیز از «دسترسی آژانس به پرسنل» گفت. آقای کمالوندی ضمن تکذیب این دو ادعای گروسی، دادن دسترسی به سه مکان را نیز تکذیب کرد و اساساً منکر وجود «چنین درخواستی» درباره سه سایت از سوی آژانس شد. این در حالی است که بند دو بیانیه در این زمینه صراحت کامل دارد. می‌توان احتمال داد که تکذیب برداشت گروسی از ضمانت یک بند بیانیه و تکذیب کامل بند دیگر و اساساً بلاموضوع شمردن ضرورت پرداختن به «سه سایت ادعایی» به ملاحظات داخلی، از جمله مصوبه مجلس و مخالفت دلوایپسان، ربط داشته باشد که قابل درک است؛ اما در نهایت تکلیف چیست؟ آیا نهایتاً شترسواری دولا دولا ممکن است؟ در شرایطی که صدور بیانیه مشترک و اظهارات مثبت گروسی در وین امیدهایی را در مورد اجتناب از اقدامی تند در نشست جاری شورای حکام از یک سو و حرکت در جهت برداشتن مانع از سر راه احیای برجام از سوی دیگر ایجاد کرده بود، تکذیبیه آقای کمالوندی هم‌زمان نشان داد که مشکل اصلی یعنی اختلاف‌نظرها در داخل و تکرانی از واکنش پایگاه اجتماعی اصولگرایان همچنان به قوت خود باقی است.

ادامه در صفحه ۸

یادداشت

غلیان اسفند

سیدمصطفی هاشمی طبّا

حسب آنچه در برخی جراید آمده و قابل صوتی آن نیز بخش شده، یکی از مقامات بلندپایه خطاب به نمایندگان مجلس می‌فرماید «همینه که هست، بهتر از ما کسی را پیدا نخواهید کرد». البته در کوچه و بازار و به قول معروف در بین عوام‌الناس و جوانان از این قبیل سخنان کم گفته نمی‌شود و «منم منم» گفتن رواج دارد؛ اما برای کسانی که در رأس حکمرانی‌نسته‌اند، این‌گونه سخنان بسیار بعید می‌نماید، کم‌اینکه حضرت امام (ره) فرمودند به من خدمتگزار بگویید، بهتر است و مقام معظم رهبری در سخنان متعددی بر لزوم تواضع مسئولان نسبت به مردم تأکید کرده‌اند. در فرمایشات پیامبر گرامی (ص) و ائمه معصومین (ع) و به‌ویژه سخنان و نصایح مولا علی (ع) به کارگزاران خود سفارش به تواضع به مردم و گسترانیدن بال محبت برای ایشان بارها آمده است و علی‌الاصول همه ما از آنها باخبر هستیم.

آیا می‌توان گفت که بنیاد تکبر در ابتدا در هر شخص و در شخص گوینده اندک بوده؛ ولی طی ماه‌های سال افزوده شده و در پایان سال یعنی اسفند به این غایت رسیده است؟

البته عبارت ذکرشده -که امید است به اشتباه بیان شده باشد- از نظر اصول مختلف نادرست است؛ چراکه «همینه که هست» یعنی ثبوت، یعنی تسلیم و یعنی ناامیدی از هرگونه اصلاح آن‌هم در سرزمینی که از لحاظ تاریخی مشحون از متفکران و بزرگان علم و ادب و دین بوده و به فرمایش مولا علی هر روز باید بهتر از روز قبل باشد و در عالم خلقت همه چیز در جریان و ضرورت به سوی کمال است و قناعت به حال یعنی مرگ. آیا در بطن این گفتار مرگ نهفته است؟ از سوی دیگر این گفتار با جهاد تبیین که آن‌همه مورد تأیید مقام معظم رهبری است، چگونه می‌تواند همسویی داشته باشد و نیز آیا این گفتار ریشه امید به آینده را که فلسفه انتظار در شیعه به آن اهتمام دارد، به خشکی نمی‌رساند؟

امّا اینکه «بهتر از ما کسی را پیدا نخواهید کرد» حکایت از اندیشه غریبی دارد. حکایتی که ابطال آن اوضح وضاحت است. می‌توان گفت که این نوع گفتار اوجی از تکبر را در خود دارد و طبیعی است که تکبر حاصل بی‌دانشی و شناخت‌داشتن از مردم و محروم‌بودن از مراتب دانشی است که مردم در لایه‌های مختلف دارند و در حقیقت دانش و مدیریت و احاطه به مسائل در حدی بسیار سطحی دیده می‌شود و چون چنین پدیده‌هایی از نظر شخص در حد پائینی تصور می‌شود و شخص خود را بهتر از دیگران می‌شمرد و استعلا به انسان دست می‌دهد. سعدی می‌فرماید سخن در دهان ای خردمند چیست؟/ کلید در گنج صاحب‌هنر، چو در بسته باشد چه داند کسی/ که گوهر فروش است یا پيله‌ور. درست است که سخن نیکو گفتن اندکی مشکل است؛ اما سخن نایکو نگفتن می‌تواند ساده‌تر باشد و از همه مهم‌تر تواضع در بیان و گفتار که هم منصفانه است و هم نرم‌دلانه و پذیرفتنی.

ادامه در صفحه ۱۰

یادداشت

دلار تا کجا می‌رود؟

جواد طاهری‌پور

دلار تا کجا می‌رود؟ این سؤالی است که نه‌تنها ذهن سیاست‌گذار و فعالان اقتصادی را مشغول کرده است؛ بلکه مدام در گفت‌وگوی روزانه افراد عادی و به نوعی سر سفره‌های مردم تکرار می‌شود. قیمت بسیاری از دارایی‌ها از جمله خودرو، طلا و... در دوره زمانی چندماهه بین ۸۰ تا صد درصد افزایش را تجربه کرده و در آن طرف ناتوانی خرید برخی کالاها از جمله گوشت، چیزی نیست که بتوان از کنار آن به‌راحتی گذشت و ذهن‌ها درگیر آن نباشد. اگرچه در هفته اخیر کمی از قیمت دلار کاسته شده؛ اما در ذهن‌ها امیدی به حفظ نرخ فعلی یا کاهش در بلندمدت نیست. چنین فضای اقتصادی است که باعث تکرار دامن این سؤال در ذهن می‌شود:

دلار تا کجا می‌رود؟ آنچه شوک قیمتی این چندماهه را بزرگ و تحمل‌ناپذیر می‌کند، تکرار این شوک‌ها هر چند سال یک بار و به طور مشخص سه بار در یک دهه است؛ در طول حدود ۱۲ سال (از ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱) قیمت دلار بیش از ۵۰ برابر شده (اگرچه برای

دوره‌ای افزایش ۶۰برابری را هم تجربه کرد) و قیمت عموم کالاها نیز در همین حدود افزایش یافته است و این در حالی است که قدرت خرید مردم متناسب با تغییرات قیمتی حفظ نشده است. پس‌انداز بخش عمده‌ای از مردم در طول این یک دهه به ته دیگ خورده است و هر فشار اقتصادی دیگری برای بخش عمده‌ای از جامعه تحمل‌ناپذیر شده؛ در طول شوک‌های قیمتی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۰ و ۱۴۰۰-۱۳۹۷ هم بخش عمده‌ای از پس‌انداز خانوارها برای پوشش شوک‌های هزینه‌ای تحلیل رفته و هم بسیاری از کالاهای نسبتاً غیرضروری از جمله مسافرت، رستوران، پوشاک و... از سبد خانوار حذف شده است و در شوک قیمتی اخیر عملاً نه دیگر پس‌اندازی برای پوشش شوک قیمتی باقی مانده و نه هزینه‌ای غیرضروری برای حذف از سبد مصرفی و این است که شوک‌های قیمتی اخیر را بسیار پراهمیت و خطرناک می‌کند.

مهم‌تر از فشار هزینه‌ای وارده برخانوارها و کسب‌وکارها آینده تیره‌وتار و نامشخص قیمت دلار است؛ مردم بیشتر از اینکه نگران این باشند که هزینه‌های افزایش‌یافته فعلی را چگونه پوشش دهند، مضطرب و نگران آینده قیمت‌ها و ناتوانی پوشش آن هستند. چه مورد پسند باشد و چه نباشد، به هر حال اقتصاد ایران به طور ضمنی دلاریزه شده است و اکثر قیمت‌ها بر حسب دلار قیمت‌گذاری می‌شود که نتیجه آن تورم‌های متناظر با قیمت دلار است. وقتی یک کشور به طور

مشخص و صریح دلاریزه می‌شود، دلار جایگزین پول ملی آن می‌شود و عملاً پول ملی وجود ندارد و قیمت‌ها هم‌جهت با قیمت‌های آمریکا تغییر می‌کند؛ اما اگر اقتصادی به صورت ضمنی دلاریزه شود، دلار جایگزین پول ملی نمی‌شود؛ اما مبنای قیمت‌گذاری کالاها و دارایی‌ها قیمت دلار می‌شود و قیمت‌ها متناسب با قیمت دلار افزایش می‌یابد که تورم‌های فزاینده را بر اقتصاد تحمیل می‌کند.

برگردیم به سؤال اصلی: دلار تا کجا می‌رود؟ در اینجا لازم است مروری بر نظریه‌های تعیین نرخ ارز داشته باشیم تا تحلیلی دقیق ارائه شود. قدیمی‌ترین نظریه نرخ ارز نظریه تراز تجاری یا رهیافت کشش‌ها است که در آن تغییرات نرخ ارز به تغییرات صادرات و واردات نسبت داده می‌شود. در این نظریه، افزایش نرخ ارز به کاهش درخورتوجه صادرات با افزایش درخورتوجه واردات نسبت داده می‌شود. در طول یک دهه اخیر اگرچه صادرات به‌ویژه صادرات نفتی کاهش یافته است؛ اما در کنار آن واردات نیز به‌شدت کاهش یافته است و تراز تجاری چندان تفاوتی با سال‌های میانی دهه ۱۳۸۰ ندارد که بخواهد افزایش ۵۰برابری نرخ ارز را توضیح دهد. به طور مشخص برای سال جاری نیز تراز تجاری در طول سال چندان تفاوتی نداشته که بتواند افزایش نزدیک به دوبرابری نرخ ارز را توضیح دهد.

ادامه در صفحه ۸

سالنامه شرق را بخوانید، ببینید و بشنوید

سالنامه ۱۴۰۱
به زودی منتشر می‌شود

